

Т.В. Василькова, к.е.н., профе. кафедри аудиту та економічного аналізу, м. Ірпінь, Національний університет ДПС України

І.В. Жадан, здобувач, м. Ірпінь, Національний університет ДПС України

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ПОДАТКОВОГО АУДИТУ В СИСТЕМІ ОПОДАТКУВАННЯ УКРАЇНИ

Євроінтеграційна ініціатива України дала потужний поштовх для розвитку вітчизняної системи оподаткування, про що свідчить прийняття та введення в дію Податкового кодексу України, реалізація програми «Від фіскального органу до сервісної служби». Вищезазначені зміни обумовили створення сприятливого для сумлінних платників податків середовища, яке стимулює їх легальну діяльність та, як результат, ефективне наповнення державного бюджету. Але, як показує практичний досвід авторів, і на даний момент існують ризики умисного ухилення від сплати податків недобросовісними підприємствами. Отже, перед ДПС України постає проблема у необхідності розробки та закріплення на законодавчому рівні методик процедури виявлення таких суб'єктів господарювання. Основою розробки таких методик, на думку авторів, є податковий аудит.

Дослідженням сутності, процесом становлення та розвитку податкового аудиту в системі оподаткування України займалися такі провідні вітчизняні науковці, як М. Білуха, Ф. Бутинець, О. Василик, Є. Кондукова, Т. Микитенко, П. Мельник, Є. Мних, В. Мурашко, В. Онищенко, Л. Ревуцька, А. Чугаєв та інші. Однак, на сьогодні одностайної думки щодо вирішення даної проблематики немає.

Досліджуючи генезу податкового аудиту, необхідно відмітити, що вона бере початок ще з часів існування стародавнього світу. Сам термін «аудит» походить від латинського слова «audio» (в перекладі - «він чує», «слухати») – так у духовних навчальних закладах називали найкращого учня, який за дорученням вчителя перевіряв інших учнів. Передумови щодо виникнення контролю у сфері оподаткування, і податкового аудиту, як його форми, виникають після Хрестових походів, у часи Відродження. У Європі на державному рівні утворюються спеціальні органи – рахункові управління, які здійснюють контроль за збором

податків. Доленосне значення в історії розвитку податкового контролю мала промислова революція XVII – XIX ст. У зв'язку зі створенням нових великих підприємств, зростанням їх потужності, вирішальну роль у державному бюджеті починають виконувати податки, тому з'являється необхідність у створенні спеціальної системи щодо їх контролю – системи оподаткування. В 90-х роках XX століття, після утворення податкової служби у складі Міністерства фінансів України, податковий аудит отримує законодавче відображення у Наказі ДПА України від 25.11.2002 р. № 567 «Щодо затвердження Методичних рекомендацій з організації кабінетного аудиту (для юридичних осіб)», Наказі від 16.07.2007 р. № 432 «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо організації проведення перевірок підприємств, які входять до складу фінансово-промислових груп, інших об'єднань та великих платників податків». У ДПА України створюється Департамент податкового аудиту та валютного контролю. Ключовою подією еволюційного розвитку податкового контролю стало прийняття Податкового кодексу України. Але податковий аудит, на відміну від податкового контролю, затвердження на законодавчому рівні в ньому не отримав. В рамках Програми модернізації та відповідно до Стратегічного плану розвитку ДПС України до 2013 року, податковою службою планується запровадження системи «Податковий блок», яка передбачає планування податкового аудиту.

Аналізуючи становлення та розвиток податкового аудиту в системі оподаткування України, можна зробити висновок, що він на практиці, як форма податкового контролю, постійно застосовувався податковими органами та, на жаль, теоретичного підґрунтя не отримав. Тому, для виконання покладених суспільством на ДПС України завдань, необхідно приділити особливу увагу до розробки та законодавчого закріплення його сутності і методик проведення.

Список літератури: 1. Василькова Т. В., Жадан І. В. Генеза та еволюція податкового аудиту в системі державної регуляторної політики України / Т. В. Василькова, І. В. Жадан / Актуальні питання економіки: проблеми, гіпотези, дослідження: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (м. Сімферополь, 5 – 6 жовтня 2012 року) / Наукове об'єднання «Economics». – Сімферополь: НО «Economics», 2012. – С. 22 – 23. 2. Манойленко О. В. Особливості реструктуризації великомасштабних промислових підприємств в Україні / О. В. Манойленко // Актуальні проблеми економіки. - 2006. - 03(57). - С. 3-10.